

Sjægte-byggemåden en del af verdenskulturarven

Sammen med Nordens øvrige klinkbyggede træbåde er limfjordssjægtene med "hovedkvarter" i Hjarbæk nu optaget på UNESCO-listen over "menneskehedens immaterielle kulturarv".

Jens Peder Østergaard
jepo@viborgfolkeblad.dk

HJARBÆK: - Ja, vi er kommet i forment selskab, siger en glad og tilfreds Leif Tipsmark, laugskoordinator i Hjarbæk Sjægtelaug.

"Selskabet" er de øvrige på listen over FN-organisationen UNESCO's verdenskulturarv. Sjægtene er dog ikke optaget som sig selv alene, men som en del af en række bådtyper bygget efter de nordiske klinkbådstraditioner.

Men her spiller limfjords-sjægtene med eget ejerlaug og "hovedkvarter" i Hjarbæk altså en væsentlig rolle. Sammen med blandt andre havfiskerbåde ved Jammerbugt - og vikingeskibe, der i dag blandt andet kan ses i og ved Vikingskibsmuseet i Roskilde.

Optagelsen er sket på baggrund af en samlet, nordisk ansøgning og optagelse foranlediget af netværket "Nordisk Kystkultur" med det norske Forbundet Kysten som hovedansvarlig.

Det er ikke kun de specifikke bådtyper, men selve byggetraditionen og de vellykkede bestræbelser på at bevare og vedligeholde den, der hyl-des. Klinkbådstraditionen rækker tilbage til før vikingetiden, men er også siden videreført til blandt andet fiskerbåde i Norden.

Metoden er kendetegnet ved, at de langsgående planer overlapper hinanden i yderkanterne, og her holdes samlet med syninger eller skibsnagler.

På tværs af tid har bådebyggerne arbejdet uden brug af konstruktionstegninger. Bådene er skabt ud fra deling af erfaring, overleveret viden og anvendelsesbrug - samt miljø og naturforhold de enkelte steder.

Således også limfjordssjægtene, der dog var tæt på at gå i glemmebogen. Angiveligt var tv-serien "Fiskerne" efter Hans Kirks roman en slags bagtøppe for bådtypens genkomst i 1970'erne. Det viste sig nemlig svært at skaffe originale sjægte til filmoptagelserne, idet de tilbageværende var ombyggede til motorbåde, belagt med glasfiber og generelt i en ringe forfatning.

Men så gik en flok unge mennesker bosiddende i eller med tilknytning til Hjarbæk i

Sjægtfolkene i Hjarbæk hygger sig med kapsejladser hver tirsdag i sommerhalvåret - og med verdensmesterskaber på fjorden hvert år i august. Arkivfoto: Preben Madsen

Ja, vi er kommet i forment selskab

LEIF TIPSMARK, LAUGSKOORDINATOR I HJARBÆK SJÆGTELAUG

gang med et pionerarbejde. De begyndte at købe gamle sjægte op og sætte dem i stand. Den første sjægt kom til Hjarbæk i 1975. Året efter var der tre, og i 1977 var der syv både af sjægt-typen i den lille havn.

Nu cirka 30 både

Siden er der kommet mange flere til - i dag er der omkring 30 i Hjarbæk Havn - og løbende har Hjarbæk Sjægtelaug også udviklet sig og fået flere aktiviteter.

Et stort samlingspunkt er tirsdagssejladserne med kapsejladser fra maj til oktober, lige som det årlige verdensmesterskab i august er en stor begivenhed for både sejlere og tilskuere.

At sejle om kap i sjægte kan lyde som lidt af en spøg, og sådan begyndte VM i sjægte-

Nogle af Hjarbæk Sjægtelaugs medlemmer fejrede optagelsen i UNESCO-verdenskulturarv med et glas boblevand og et stykke kransekage, da de alligevel mødtes til torsdagstræf om sjægtevedligeholdelse. Privatfoto: Anne Hvass

sejlads da også i 1977. Men ifølge Hjarbæk-laugets VM-begivenheden faktisk som at genoptage en tradition, idet lokale fiskerforeninger også i begyndelsen af 1900-tallet arrangerede kapsejladser rundt i Limfjorden.

Det forpligter

Ifølge beretninger fra den gang udviklede disse sejladser sig ligeledes - som nutidens verdensmesterskaber -

til folkefester, hvor der efter dysterne på fjordvandet var blandt andet fællesspisning og bal.

Den sidste del hører dog nok til uden for verdenskulturarven, som til gengæld forpligter både i Hjarbæk og masser af andre steder både i Danmark og Norden, hvor klinkbåd-traditionen holdes i hævd.

I en fælles pressemeddelelse for den danske del hedder

Som én af få i Hjarbæk Sjægtelaug har Henrik Hvass været med, siden sjægtetraditionen blev genoptaget i 1970'erne - og hans kone, Lis, og datter, Anne, er også aktive i laugets. Privatfoto: Anne Hvass

det således blandt andet:

"Optagelsen af de nordiske klinkbygningstraditioner på UNESCOs liste over menneskehedens immaterielle kulturarv skal øge fokus på at bevare viden om traditionen, håndværket og brugen af de klinkbyggede både. Og optagelsen på listen forpligter. Med den har alle de nordiske lande lovet at videreføre den levende, maritime kulturarv til kommende generationer."

I Hjarbæk Sjægtelaug er glæden over at blive inkluderet i verdenskulturarven naturligvis stor. Efter at nyheden kom frem, fejrede nogle af laugets medlemmer det torsdag med kransekage og lidt boblevand i en tidligere stald i Kølsen, hvor en del af bådene overvintres, og hvor sjægtfolk vinteren i gennem holder torsdagstræf med hyggeligt samvær om både-vedligeholdelse.